

Posvojenje

Mić, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:355385>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet u Zagrebu

Studijski centar za javnu upravu i javne financije

Preddiplomski stručni studij javne uprave

Katedra za obiteljsko pravo

Marina Mić

POSVOJENJE DJETETA

završni rad

Mentor: izv.prof.dr.sc. Barbara Preložnjak

Zagreb, 2022. godina

Izjava o izvornosti

Ja, Marina Mić ovime potvrđujem da sam osobno napisala završni rad pod nazivom: „Posvojenje djeteta“. Svi dijelovi rada su citirani ili parafrazirani i jasno su označeni kao te su pravilno navedeni u popisu literature. U izradi rada se nisam koristila drugim izvorima od onih koji su navedenih u radu.

Zagreb, 23.09.2022

Marina Mić

SAŽETAK

Posvojenje je postupak kojim država zaštićuje i zbrinjava djecu koja se nalaze u dječjim domovima ili udomiteljskim obiteljima. Stranke u postupku su dijete i potencijalni posvojitelj, a postupak vodi centar za socijalnu skrb čija je nadležnost prema prebivalištu djeteta. Kad biološki roditelj da pristanak na posvojenje, postupak se može pokrenuti. Obiteljski zakon je propisao pretpostavke i zapreke za posvojenje. Pretpostavke se provjeravaju prilikom prijave zahtjeva za mišljenjem o podobnosti kako bi se potencijalni posvojitelji mogli upisati u registar. Posvojenjem nastaje novi oblik srodstva u kojem se ne osporava podrijetlo djeteta te posvojitelji postaju roditelji posvojenom djeteta.

Ključne riječi: posvojenje, dijete, potencijalni posvojitelj, pristanak na posvojenje

SUMMARY

Adoption is a procedure in which the state protects and cares of children who are in children's home or in a foster care. Parties in the proceedings are a child and a potential adoptive parent and the procedure is conducted by the Social Welfare Center whose jurisdiction is to the residence of the child. When a biological parent give consent to adoption, the procedure can be initiated. Family law prescribed assumptions and barriers for adoption that must be satisfied. The assumptions are checked when potential adoptive parent is submitting a request for a opinion on their eligibility so that they can be entered in the adoptive register. According to the adoption, a new form of kinship is formed in which it is not possible to dispute the origin of the child. Also, adoptive parents are enrolled as parents of an adopted child.

Key words: adoption, child, potential adoptive parent, consent to adoption

Sadržaj

1. UVOD	6
2. INSTITUT POSVOJENJA KROZ POVIJEST	7
3. PRETPOSTAVKE ZA POSVOJENJE	10
3.1. AKTIVNA ADOPTIVNA SPOSOBNOST	11
3.2. PASIVNA ADOPTIVNA SPOSOBNOST	12
4. PRISTANCI NA POSVOJENJE	14
5. POSTUPAK POSVOJENJA	16
5.1. PRETHODNI POSTUPAK	16
5.2. POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA	18
6. PRAVNI UČINCI POSVOJENJA	20
6.1. RJEŠENJE O POSVOJENJU	21
6.2. PRAVA POSVOJITELJA I POSVOJENE DJECE.....	22
7. ZAKLJUČAK.....	23

1. UVOD

„Obitelj, osnovna društvena skupina, povezana srodstvom, utemeljena na braku i zajedničkom životu užega kruga srodnika, prije svega roditelja, koji vode brigu o djeci (svojoj ili posvojenoj) te ih odgajaju“.¹

Obitelj je osnovni dio svakog života, bilo da pripadamo jednoj ili stvaramo vlastitu. Ona nam pruža utjehu i oslonac tijekom života i uvijek je uz nas bez obzira na sve te nam stvara osjećaj pripadnosti.

Međutim, u današnje vrijeme postoje mnoga djeca koja nisu imala priliku osjetiti čari skladnog obiteljskog života. U takvim slučajevima biološki roditelji nemaju mogućnost pružiti svojoj djeci mirno okruženje koje će im omogućiti sretno djetinjstvo. S druge strane, postoje ljudi koji ne mogu imati svoju biološku djecu, a svakako imaju namjeru upotpuniti svoj život s djecom. U tom trenutku, kao najbolje rješenje za obje strane je postupak posvojenja. Posvojenjem osobe imaju priliku postati roditelji djeci koja zaista trebaju roditeljsku pažnju i ljubav, a djeca imaju priliku iskusiti roditeljsku ljubav u punom sjaju.

Kroz ovaj rad detaljnije ćemo proći cijeli postupak posvojenja. Na samom početku rada prolazit ćemo kroz povijest posvojenja, kada se prvi put spomenuo te kako se mijenjao kao institut kroz različita povijesna razdoblja. Oslanjajući se na važeće zakone, vidjet ćemo koje su zakonske pretpostavke za zasnivanje posvojenja kao i zapreke koje onemogućuju posvojenje. Zatim ćemo kroz četvrto poglavlje vidjeti kako su definirani pristanci na posvojenje. U petom poglavlju ćemo detaljno prolaziti kroz cijeli postupak posvojenja koji je podijeljen u dvije faze. Na samom kraju rada, vidjet ćemo koje pravne posljedice proizlaze zasnivanjem posvojenja te koja prava i dužnosti stječu posvojitelji i posvojenici.

¹ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=44557> (12.4.2022.)

2. INSTITUT POSVOJENJA KROZ POVIJEST

Posvojenje je postupak za koji možemo reći da ima dugovječnu povijest. Smatra se da se pojavio i prije nego li su osnovane prve države i pravo. Što se tiče svrhe i samog značenja posvojenja, ona se mijenjala kroz povijest. U početku, osnovna svrha posvojenja je bila produženje obitelji te je bila osnova za stjecanje nasljednika. Osim toga, posvojenje je bilo jedan od načina poboljšavanja položaja izvanbračne djece te čak prilika za oslobođenje od ropstva. Posvojenje se u starom vijeku pojavljuje pod drugim nazivom, a to je adopcija. Adopcija je bila detaljno razrađena u odredbama zakona, a neki od najpoznatijih su Hamurabijev, Bilalamov i Gortinski zakonik.

„U rimsko doba, postojala su dva oblika posvojenja: adrogacija i adopcija. Adrogacija je prelazak oca obitelji (pater familias) sa svim osobama i imovinom pod očinsku vlast (patria potestas) u obitelj adroganta. Da se bi se adrogacija provela, uvjeti su bili da je adrogirani morao biti isključivo muška osoba s najmanje 60 godina života koja nije imala vlastitu djecu. S druge strane, adopcija je posvojenje osobe alieni iurius. Posvojena osoba je prelazila u novu obitelj posvojitelja i pod vlast novog obiteljskog starješine. Postupak adopcije se odvijao u dvije faze: raskidanje stare očinske vlasti te zasnivanje nove očinske vlasti. Cilj adrogacije je bio produžiti jednu obitelj, dok je cilj adopcije produžiti obitelj i sačuvati imovinu“.² U srednjem vijeku, posvojenje se pojavljuje u starom germanskom pravu kao „primanje na mjesto djeteta“. U novom vijeku, Građanski zakonicu su sadržavali odredbe o posvajanju. Cilj posvojenja je bilo produženje obitelji.

Što se tiče hrvatske povijesti, posvojenje se pojavljuje još u srednjem vijeku. Upravo epigrafskih spomenici (nadgrobni epitafi) te raznih statuti gradova u Južnoj Dalmaciji dokazuju o postojanju posvojenja na našim prostorima. „Institut posvojenja, odnosno posinjenje se prvi put službeno spominje šest paragrafa u Općem građanskom zakoniku 1852. godine“.³ Svrha posvajanja tj. posinjenja je bila isključivo umjetno produženje obiteljske loze. Posvojitelji nisu smjeli imati vlastitu djecu, morali su imati najmanje 50 godina života te da su minimalno 18 godina stariji od posvojenika. Prema zakoniku, postojala je mogućnost da se posvoji dijete kao i odrasla osoba. Međutim, posvojenik

² Hrabar D., et al. Obiteljsko pravo. Zagreb: Narodne novine, 2021., str. 273

³ Jakovac-Lozić, Dubravka. Posvojenje, Split: Pravni fakultet, 2000., str.24

nije raskidao vezu sa biološkom obitelji po završetku posvojenja. Nakon Općeg građanskog zakonika, donesen je Zakon o usvojenju 1947. godine koji usvojenje definira kao pravni akt, a ne kao cjelokupan proces. Ujedno, posvojitelji nisu imali mogućnost upisati se kao roditelji posvojenog djeteta. Promatrajući odredbe zakona, utvrđeno je da pravna rješenja koja navedeni zakon nudi rezultiraju smanjenjem broja usvajanja. Upravo i tih razloga, zakon je izmijenjen 1965. godine te ujedno postaje Osnovni zakon o usvajanju.

Zakon o braku i porodičnim odnosima⁴ je prvi hrvatski obiteljski propis koji je donesen 1979. godine. „Ovim zakonom se uvode dva oblika usvojenja s različitim pretpostavkama i učincima te je dana mogućnost usvojiteljima da se upišu kao roditelji u matične knjige rođenih“.⁵ Izmjenom istog zakona 1989. godine, dodatno se poboljšavaju predviđena pravna rješenja te se ujedno cilj bio prilagoditi zakon Konvenciji o posvojenju koje je donijelo Vijeće Europe 1967. godine.

Obiteljskim zakonom⁶ koji je donesen 1998. godine unesene su „promjene u terminološkom pristupu posvojenja. Pojam „usvojenje“ koji se mijenja u pojam „posvojenje“ i „posvojenje sa roditeljskim i posvojenje sa srodničkim učinkom“ mijenja se u pojam „roditeljsko i srodničko posvojenje“. Osim promjene u pravnim pojmovima, mijenja se životna dob posvojenika te stječu veća prava u roditeljskom statusu“.⁷

Dana 22. srpnja 2003. godine je donesen novi Obiteljski zakon⁸ (dalje: ObZ) upravo kako bi se hrvatski pravni sustav uskladio sa europskim i međunarodnim trendovima. „Novim zakonom se utvrđuje samo jedna vrsta posvojenja, a to je srodničko posvojenje. Cilj srodničkog posvojenja je sigurnija i trajnija zaštita posvojene djece. Druga promjena se odnosi na dobnu granicu posvojitelja koja je pomaknuta. Posvojitelj može biti stariji od 35 godina. Također, posvojiteljima je dana mogućnost da posvajaju braće i sestre što dosad nije bilo moguće. Ovim zakonom je cilj bio ubrzati postupak posvojenja. Također, zakonom se želi dodatno osigurati tajnosti postupka posvojenja“.⁹ Nakon toga je ObZ izmijenjen još 3 puta. Izmjenom zakona 2007. godine je ukinuta

⁴ NN 11/1978

⁵ Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 275

⁶ Obiteljski zakon („Narodne Novine“, br. 162/1998)

⁷ Hrabar, op. cit., (bilj. 5), str. 276

⁸ NN 116/2003

⁹ Majstorović, Irena. O promjenama obiteljskog zakona. RSV, 10 (3), str. 393-396.

gornja dobna granica potencijalnih posvojitelja. Osim toga, „omogućen je novi upis činjenice rođenja posvojenika u maticu rođenih na temelju kojeg je moguće izdavati isprave“.¹⁰

Novi ObZ¹¹ iz 2014. godine, „posebna pažnja se stavlja na posvojenju u kojem izostaje pristanak roditelja. Dodatno se uređuje vrste sudskog postupka u kojem sud svojom odlukom može nadomjestiti pristanak roditelja te uvodi obvezu sudjelovanja potencijalnih posvojitelja u stručnoj pripremi prije nego li se upišu Registar posvojitelja“.¹² Ovaj zakon je posebno zanimljiv jer je za njega podnijet „zahtjev za ocjenu suglasnosti s Ustavom RH početkom 2015. godine. Ustavni sud je privremeno obustavio izvršenje navedenog zakona do donošenja konačne odluke. U tom trenutku snazi je bio prethodni ObZ iz 2003. godine“.¹³ Međutim, dok je trajao postupak ocjene suglasnosti zakona, donesen je novi zakon u studenom 2015. godine čime je prestao važiti zakon iz 2014. godine. Ustavni sud donosi Rješenje¹⁴ kojim obustavlja postupak ocjene suglasnosti zakona jer je prestao važiti.

Danas je na snazi Obiteljski zakon¹⁵ koji je donesen 18. rujna 2015. godine. Naknadno je zakon izmijenjen i dopunjen 2019. godine.

¹⁰ Članak 15. Zakon o državnim maticama („Narodne Novine“, br. 96/1993, 76/2013, 98/2019)

¹¹ ObZ (NN 75/2014)

¹² Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 276

¹³ Ibid., str. 277

¹⁴ USRH, U-I-3101/2014 i dr. od 15.3.2016. (NN 28/2016)

¹⁵ NN 103/15, 98/19

3. PRETPOSTAVKE ZA POSVOJENJE

Prema ObZ-u: „posvojenje je poseban oblik obiteljsko-pravnog zbrinjavanja i zaštite djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojim se stvara trajni odnos roditelja i djeteta“.¹⁶

„Posvojenje je obiteljskopравни institut putem kojeg je zasniva roditeljski odnos između posvojenika i posvojitelja. Roditeljski odnos koji nastaje je neraskidiv što znači da posvojenjem prestaju prava i dužnosti između posvojenika i njegovih krvnih srodnika. Posvojenje je jedan od načina kojim se zbrinjavaju i zaštićuju djeca koja su bez odgovarajuće roditeljske skrbi te maloljetnicima bez roditelja“.¹⁷ Time se želi svakom djetetu osigurati dostojna zamjena za siguran i stabilan dom koji mu biološki roditelji nisu mogli pružiti. „Posvojenje se zasniva ukoliko se utvrdi u skladu s dobrobiti djeteta te mora biti ključan pravni standard u postupku posvojenja“.¹⁸

U današnje vrijeme, mnogi parovi žele zasnovati svoju obitelj, ali iz zdravstvenih ili drugih razloga ne mogu ostvariti svoju želju za potomstvom prirodnim putem. Posvojenje vide kao jedan od načina kojim će ostvariti svoje želje za roditeljstvom. Isto tako, do posvojenja dolazi kad roditelji ne mogu osigurati minimalne uvjete života svom djetetu ili smatraju da će druga osoba se bolje brinuti o djetetu. Bez obzira koji su razlozi za posvojenje, bitno je da se ostvari primaran cilj posvojenja.

„U postupku posvojenja je iznimno važno da su ispunjene zakonske pretpostavke za posvojenje na strani djeteta i na strani potencijalnih posvojitelja“.¹⁹ Centar za socijalnu skrb je tijelo javne vlasti koje je nadležno za utvrđivanje zakonskih pretpostavki.

¹⁶ Članak 180. stavak 1. ObZ-a

¹⁷ Hrabar Dubravka; Korać Graovac Aleksandra. Obiteljsko pravo i matičarstvo. Zagreb: Narodne novine, 2019., str. 119

¹⁸ Članak 180. stavak 3. ObZ-a

¹⁹ Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 284

3.1. AKTIVNA ADOPTIVNA SPOSOBNOST

„Pretpostavke za posvojenje na strani posvojitelja se nazivaju aktivna adoptivna sposobnost“.²⁰ Prva pretpostavka se odnosi na dob posvojitelja koja je definirana kako bi se posvojeniku osigurao posvojitelj koji je zaista sposoban i ima mogućnost pružiti mu potrebnu roditeljsku skrb. „Posvojitelj mora imati više od 21. godine te mora od posvojenika biti stariji najmanje 18. godina. Moguća je iznimka od ove pretpostavke uz uvjet da za to postoje opravdani razlozi koje utvrđuje i procjenjuje centar za socijalnu skrb“.²¹

„Posvojitelji mogu biti: bračni i izvanbračni drugovi zajednički, jedan bračni ili izvanbračni drug uz pristanak drugog bračnog tj. izvanbračnog druga te osoba koja nije u braku ili izvanbračnoj zajednici“.²²

Kada govorimo o državljanstvu posvojitelja, „dijete posvaja hrvatski državljanin, iznimno može i strani ako se utvrdi da je to u najboljem interesu djeteta.“²³ Osim što se time osigurava „prednost hrvatskim državljanima u odnosu na strane, istovremeno se želi postići da dijete bude odgajano u sredini iz koje potječe kako ne bi u potpunosti izgubio vlastiti identitet“.²⁴ „U slučaju da su posvojitelji ili dijete strani državljanin, u cijelom postupku posvojenja je potrebno prethodno odobrenje ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi“.²⁵

„Zakonom su predviđene zabrane za posvojenje na strani posvojitelja“.²⁶ Potencijalni posvojitelj ne može biti „osoba koja je lišena prava na roditeljsku skrb“ jer očito osoba nije sposobna vlastitom djetetu, a kamoli o tuđem. „Upravo zbog toga što je napustio dijete, izložio dijete nasilju ili je predstavljao opasnost za djetetov život i zdravlje, sud je u izvanparničnom postupku oduzeo biološkom roditelju pravo na roditeljsku skrb“.²⁷ To je samo znak da biološki roditelj nije sposoban niti je u mogućnosti brinuti se za svoje dijete, a kamoli za tuđe dijete. Također, „posvojitelj ne može biti osoba koja je

²⁰ Članak 184.-187. ObZ-a

²¹ Članak 184. stavak 1, ObZ-a

²² Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 123

²³ Članak 186. ObZ-a

²⁴ Ibid., (bilj. 22.) str. 128

²⁵ Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 294

²⁶ Članak 187. ObZ-a

²⁷ Članak 171. stavak 2. ObZ-a

lišena poslovne sposobnosti“ jer se i sama nalazi pod skrbništvom. Kada je osoba pod skrbništvom, to znači da se skrbnik savjesno brine o pravima i obvezama svog štićenika. Ujedno je to i razlog zbog kojeg takve osobe nemaju mogućnost sudjelovati u postupku posvojenja.

Od svih ovih zabrana, najvažnija je da „posvojitelj ne može biti osoba čije dosadašnje ponašanje ili osobine upućuju na to da joj nije poželjno povjeriti roditeljsku skrb o djetetu. Osoba koja je ovisnik o alkoholu ili opojnim sredstvima ili je kažnjavana zbog nasilja, svakako nije osoba koja je poželjna da bude kandidat za posvojenje. Koje je to neželjeno ponašanje ili osobina, to procjenjuje Centar za socijalni skrb“.²⁸

3.2. PASIVNA ADOPTIVNA SPOSOBNOST

„Pretpostavke za posvojenje na strani djeteta se nazivaju pasivna adoptivna sposobnost. Postoje zakonske pretpostavke koje moraju biti kumulativno ispunjene u trenutku provođenja postupka posvojenja: maloljetno dijete, da dijete nije u krvnom srodstvu sa potencijalnim posvojiteljem, da je dijete nahoče (dijete bez poznatih roditelja) i u slučaju da dijete ima maloljetne roditelje uz prethodni njihov pristanak na posvojenje“.²⁹

Prva pretpostavka se odnosi na dob djeteta. Dijete mora biti mlađe od 18. godina. „Smatra se da roditeljska skrb koja je potrebna maloljetnom djetetu prestaje kad dijete stekne poslovnu sposobnost, a to stječe punoljetnošću“.³⁰

„Druga pretpostavka zabranjuje posvojenje djeteta koje je u krvnom srodstvu u ravnoj lozi ili brat i sestra potencijalnih posvojitelja. To znači da potencijalni posvojitelji ne mogu biti preci ili potomci (potječu jedna od druge izravno ili neizravno) djeteta koje se posvaja“.³¹

Ujedno, „skrbnik ne može posvojiti svojeg štićenika sve dok ne bude razriješen skrbništva od strane centra za socijalnu skrb“.³² Treća pretpostavka govori o slučaju „kad se posvaja dijete koje je nahoče, odnosno dijete koje je nepoznatog podrijetla u kojem mora proći rok od 3 mjeseca od rođenja odnosno napuštanja djeteta“.³³ Četvrta

²⁸ Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 129

²⁹ Ibid., str. 123

³⁰ Članak 117. ObZ-a

³¹ Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 288

³² Članak 267. ObZ-a

³³ Članak 181. ObZ-a

pretpostavka zabranjuje posvojenje djeteta maloljetnih roditelja. „Iznimka od ove pretpostavke je moguća i to samo ako nema izgleda da će se dijete odgajati u obitelji roditelja ili bližih srodnika te da je prošlo godinu dana od rođenja djeteta“.³⁴

Prema statističkim podacima za 2020. godinu³⁵, čak je 399 djece ispunilo pretpostavke za posvojenje. Od toga je najviše djece u dobi od 15 do 18 godina, a najmanje djeca do 5 godine života. Uspoređujući navedene statističke podatke sa 2019. i 2018. godinom, možemo primijetiti kako je 2020. godine bilo najmanji broj djece sa ispunjenim pretpostavkama do sada. U 2019. godini je 419 djece, a 2018. godine je čak 438 djece ispunjavalo pretpostavke, čime možemo zaključiti kako pada broj djece koja zadovoljavaju uvjete za posvojenje. Sve manji broj djece koja su spremna za posvojenje možemo povezati sa postupkom oduzimanja roditeljske skrbi biološkim roditeljima. Postupak oduzimanja roditeljske skrbi traje dugo i roditeljima se često pruža prilika da poprave svoju obiteljsku situaciju. Dok navedeni postupak traje, djeca su smještena u dječjim domovima ili udomiteljskim obiteljima gdje čekaju da se vrate svojoj obitelji ili da budu spremna za postupak posvajanja.

³⁴ Članak 183. stavak 2. ObZ-a

³⁵ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Godišnje statističko izvješće u RH za 2018.-2020. godinu

4. PRISTANCI NA POSVOJENJE

„Da bi se proveo postupak posvojenja, potreban je pristanak roditelja odnosno skrbnika djeteta, bračnog ili izvanbračnog druga posvojitelja te pristanak djeteta ako je starije od 12 godina“.³⁶

„Pristanak za posvojenje se daje na zapisnik pred centrom za socijalnu skrb koji je nadležan prema prebivalištu odnosno boravištu djeteta. Centar za socijalnu skrb je dužan upozoriti osobe na pravne posljedice koje proizlaze iz pristanka za posvojenje“.³⁷

„Roditelji mogu dati svoj pristanak za posvojenje nakon što dijete navrší minimalno 6 mjeseci života“.³⁸ Time se stavlja na raspolaganje roditeljima mogućnost da dobro razmisle o toj odluci i posljedicama koje slijede.

U članku 188. stavak 2. ObZ dodatno se pojašnjava situacija u kojoj: „*pristanak za posvojenje daju maloljetni roditelji ili roditelj koji je lišen poslovne sposobnosti, tada centar za socijalnu skrb je dužan informirati ih o pravnim i faktičnim posljedicama posvojenja djeteta.*“ Iznimno, „pristanak roditelja nije potreban kad je roditelj djeteta nepoznat, umro ili nestao te ako je lišen prava na roditeljsku skrb“.³⁹

Također, „roditelj može opozvati svoj pristanak za posvojenje i to u roku od 30 dana od dana potpisivanja zapisnika o pristanku za posvojenje.“⁴⁰ „Gledajući statistička izvješća za 2018. – 2020. godinu, godišnje oko 40-tak roditelja daje pristanak za posvojenje za svoje dijete“.⁴¹

„U slučaju da roditelji odbijaju dati pristanak za posvojenje, centar za socijalnu skrb će ih upozoriti na mogućnost da se njihov pristanak zamjeni odlukom suda u izvanparničnom postupku te će im izreći mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora“.⁴²

Ako roditelji ni nakon upozorenja nisu dali pristanak za posvojenje, člankom 190. ObZ predviđeno je da: „*sud u izvanparničnom postupku na prijedlog centra za socijalnu skrb donosi rješenje kojim će se nadomjestiti pristanak bioloških roditelja na posvojenje.*“

³⁶ Hrabar D., et al., *Obiteljsko pravo*, op. cit., str. 307

³⁷ Članak 19. ObZ-a

³⁸ Hrabar D.; Korać Graovac A. *Obiteljsko pravo i matičarstvo*. op. cit., str. 126

³⁹ Članak 188. stavak 5. ObZ-a

⁴⁰ Članak 188. stavak 6. ObZ-a

⁴¹ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Godišnje statističko izvješće u RH za 2018.-2020. godinu

⁴² Ibid., (bilj. 38), str. 125

Rješenje se donosi upravo zato što je roditelj zloupotrijebio ili kršio roditeljsku odgovornost dulje vrijeme ili je roditelj bio nesposoban se brinuti o djetetu, a dijete nema mogućnost biti odgajano u obitelji bližih srodnika. U Nacrtu konačnog prijedlogu ObZ-a⁴³ članak 494. je objašnjeno da: „u postupku je nadležan sud na području kojeg se nalazi sjedište centra za socijalnu skrb koji je pokrenuo postupak“.

„Ukoliko roditelji nisu upozoreni od strane centra za socijalnu skrb o pravnim posljedicama ne davanja pristanka na posvojenje ili ako nije prošlo 3 mjeseca od dana upozorenja, sud će odbaciti prijedlog za donošenje rješenja kojim nadomješta pristanak roditelja“.⁴⁴ Sud se uključuje u navedenim situacijama iznimno i po potrebi. „Oslanjajući se na statistička izvješća, u 2020. godini se sud je izdao 18 rješenja kojima nadomještava pristanak roditelja. Gledajući 2019. i 2018. godinu, sud se manje uključivao te u prosjeku izdavao 10-tak rješenja“.⁴⁵

„Kad dijete ima skrbnika, potreban je njegov pristanak za posvojenje zbog toga što su mu roditelji umrli, nestali ili su lišeni roditeljske skrbi. Ako se dijete nalazi pod skrbništvom zbog drugih razloga, skrbnik u tom slučaju može jedino izraziti svoje mišljenje o posvojenju. U slučaju da skrbnik odbija dati pristanak za posvojenje bez opravdanog razloga, nadležni sud donosi rješenje kojim se nadomješta pristanak skrbnika“.⁴⁶ „U slučaju da u postupku posvojenja, posvojitelj je bračni odnosno izvanbračni drug, potreban je pristanak drugog bračnog odnosno izvanbračnog druga“.⁴⁷

S druge strane, „ako je dijete navršilo 12 godina života, da bi se zasnovalo posvojenje potreban je njegov pristanak. Taj pristanak se može opozvati sve do pravomoćnosti rješenja o posvojenju time što će dijete dati izjavu o povlačenju pristanka osobno na zapisnik. U slučaju da je dijete mlađe od 12 godina, dijete ima pravo izraziti svoje mišljenje o posvojenju. Pristanak djeteta se daje bez nazočnosti roditelja i osoba koje ga žele posvojiti“.⁴⁸

⁴³ Dostupno na:

<https://vlada.gov.hr/UserDocImages//2016/Sjednice/2015/246%20sjednica%20Vlade//246%20-%201.pdf>

⁴⁴ Članak 190. stavak 2. ObZ-a

⁴⁵ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Godišnje statističko izvješće u RH za 2018.-2020. godinu

⁴⁶ Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 126

⁴⁷ Članak 193. ObZ-a

⁴⁸ Članak 191. ObZ-a

5. POSTUPAK POSVOJENJA

Posvojenje je upravni postupak koji se odvija u dvije faze. „Prva faza posvojenja je prethodni postupak u kojem se utvrđuje da li osobe koje žele posvojiti ispunjavaju zakonske pretpostavke za posvojenje te ukoliko ih ispunjavaju, postaju potencijalni posvojitelji. U drugoj fazi posvojenja, ostvaruje se prvi kontakt između djeteta i potencijalnih posvojitelja te dolazi do zasnivanja posvojenja“.⁴⁹

Za vrijeme trajanja postupka posvojenja potencijalni posvojitelji i dijete imaju na raspolaganju cijelo vrijeme stručnu pomoć kako bi cijeli postupak bio što ugodniji za sve sudionike.

5.1. PRETHODNI POSTUPAK

„Prethodni postupak je prva faza postupka posvojenja koji se pokreće pred centrom za socijalnu skrb koji je nadležan prema prebivalištu odnosno boravištu potencijalnih posvojitelja. Kako bi se postupak posvojenja pokrenuo osobe koje žele posvojiti podnose nadležnom centru za socijalnu skrb pisanu prijavu namjere posvojenja i pisani zahtjev za izdavanje mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje“.⁵⁰ Prilikom podnošenja zahtjeva, posvojitelje se detaljno o postupku te o pravnim učinci posvojenja. „U zahtjevu za izdavanje mišljenja o podobnosti i prikladnosti provjerava se da li su ispunjene zakonske pretpostavke za posvojenje na strani posvojitelja te da li potencijalni posvojitelji imaju potrebne psihičke i socijalne pretpostavke u odnosu na potrebe djeteta. Osobito je važno u postupku posvojenja provođenjem kvalitetnih procjena osigurati dobrobit djeteta i smanjiti vjerojatnost ponovnih životnih poteškoća koliko god je to moguće“.⁵¹

„Kada potencijalni posvojitelji ispunjavaju zakonske pretpostavke za posvojenje moraju proći kroz program stručne pripreme za posvojenje. Posvojitelji mogu program stručne pripreme pohađati u obiteljskim centrima ili u okviru organizacije koje su ovlaštene za

⁴⁹ Hrabar D., et al., *Obiteljsko pravo*, op. cit., str. 129.-130.

⁵⁰ Ibid., str. 319

⁵¹ Blažeka Kokorić, Slavica. *Posvojenje-različite perspektive, isti cilj*. Zagreb: „Na drugi način“, 2019., str. 46

provođenje programa“.⁵² Cilj stručne pripreme je pružiti podršku posvojiteljima tijekom postupka posvojenja, upoznati ih sa izazovima posvajanja te ih savjetovati kako što lakše proći prilagodbu posvojenog djeteta na novu obitelj. „Program stručne pripreme traje 40 sati te po završetku programa potencijalnim posvojiteljima se izdaje potvrda o završenom programu“.⁵³ Program se provodi prema „Pravilniku o elementima koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaju stručnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metodama utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaju izvješća o djetetu, vođenju registra o potencijalnim posvojiteljima te načinu vođenja registra o posvojenjima (dalje: Pravilnik)“.⁵⁴ U izradi stručnog mišljenja sudjeluje socijalni radnik, psiholog i stručni tim koje se zatim pisanim putem dostavlja podnositeljima zahtjeva. „U slučaju pozitivnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, centar za socijalnu skrb u roku od 8 dana upisuje potencijalne posvojitelja u registar potencijalnih posvojitelja“.⁵⁵

Gledajući statistička izvješća za 2018., 2019. i 2020. godinu, možemo primijetiti porast broja osoba u registru posvojitelja. „Godine 2018. u registru se nalazilo 1 272, a 2019. godine se nalazilo 1 302 potencijalnih posvojitelja.

Prema zadnjem izvješću za 2020. godinu, na dan 31.12.2020. godine u registru posvojitelja se nalazi čak 1 308 potencijalnih posvojitelja. Najviše potencijalnih posvojitelja su bračni odnosno izvanbračni par, a iza njih slijede samci. Bračni odnosno izvanbračni par koji želi posvojiti najčešće imaju između 35 i 40 godina. Kad je riječ o potencijalnim posvojiteljima koji su samci, najviše posvajaju žene. Njihova dob varira između 35 i 50 godine života“.⁵⁶

„Potencijalni posvojitelji imaju mogućnost da odustanu od posvojenja čak i nakon upisa u registar potencijalnih posvojitelja. Odustanak od posvojenja se mora u pisanom obliku dostaviti nadležnom centru te će se odustanak upisati u registar u roku od tri mjeseca od dana odustanka“.⁵⁷

⁵² Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 129

⁵³ Članak 4.-5. Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojenje, obveznom sadržaju i načinu provedbe programa stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjetima stručne osposobljenosti radnika kao i načinu vođenja dokumentacije u svezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja („Narodne novine“, br. 106/14)

⁵⁴ NN br. 106/14

⁵⁵ Članak 207. ObZ-a

⁵⁶ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Godišnje statističko izvješće u RH za 2018-2020. godinu

⁵⁷ Članak 19. Pravilnik-a

5.2. POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA

„Drugu fazu postupka posvojenja provodi centar za socijalnu skrb koji je nadležan prema prebivalištu odnosno boravištu djeteta. Prije nego što se pokrene postupak, centar za socijalnu skrb mora prvo povjeriti da li je osigurana sva dokumentacija koja je potrebna za posvojenje. Stranke u postupku posvojenja su dijete i najprikladniji potencijalni posvojitelj. U postupku posvojenja je isključena javnost upravo kako bi se zaštitila privatnost stranka“.⁵⁸ „Centar za socijalnu skrb bira među potencijalnim posvojiteljima koji su upisani u registar onoga koji je najprikladniji za određeno dijete. Pritom, u obzir se uzimaju osobine i potrebe djeteta koje su navedene u izvješću djeteta te stručno mišljenje o prikladnosti i podobnosti. U slučaju da je od izrade stručnog mišljenja do pokretanja zasnivanja posvojenja prošlo više od godinu dana, centar za socijalnu skrb je dužno preispitati jesu li se okolnosti promijenile“.⁵⁹

Kada se utvrdi da je potencijalni posvojitelj najprikladniji za određeno dijete, prema članku 212. ObZ-a: *„centar za socijalnu skrb će pripremiti dijete za posvojenje u suradnji sa udomiteljem, odnosno ustanovom socijalne skrbi gdje je dijete smješteno ili drugom osobom kojoj je dijete povjereno na svakodnevnu skrb te omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa radi procjene hoće li zasnivanje posvojenja biti u skladu s dobrobiti djeteta.“* Tijekom stvaranja prvih kontakata, opaža se razvijanje odnosa između njih.

„Upravni postupak posvojenja je završen u trenutku kad centar za socijalnu skrb koji je nadležan prema prebivalištu djeteta donese rješenje o posvojenju. Protiv rješenja se može podnijeti žalba ministarstvu koji je nadležan za poslove socijalne skrbi u roku od 8 dana od dana donošenja rješenja. Institut posvojenja je zasnovano istekom roka za žalbu, odnosno kad rješenje postane pravomoćno. Time, najprikladniji posvojitelj postaje roditelj posvojenog djeteta“.⁶⁰

„U 2020. godini je posvojeno čak 136 djece što je odličan znak s obzirom na Covid pandemiju koja je pogodila cijeli svijet. Također, to je pozitivan pomak s obzirom na 2019. godinu kad je posvojeno samo 117 djece. U nazad par godina možemo utvrditi da se najčešće posvajaju djeca u dobi od 1-5 godina te u dobi od 6-10 godina. S druge

⁵⁸ Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 130

⁵⁹ Članak 211. ObZ-a

⁶⁰ Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 131

strane, najmanje se posvajaju djeca u dobi od 15-18 godina. Međutim, u cijelom procesu postoje djeca koja nisu posvojena, a ispunile su sve zakonske pretpostavke. U 2020. godini je bilo 13-ero djece koja nisu bila posvojena u roku od 3 godine od dana izjave pristanka za posvojenje, iako je potrebno napomenuti kako se upravo taj broj smanjio s obzirom da je 2019. godine bilo 33 djece koja nisu posvojena“.⁶¹

„Nakon zasnovanog posvojenja, centar za socijalnu skrb koji je nadležan prema prebivalištu odnosno boravištu posvojitelja pruža potrebnu pomoć i potporu cijelo vrijeme posvojiteljima i djetetu. Nakon što prođe 6 mjeseci od dana posvojenja, centar za socijalnu skrb sastavlja izvješće o tome kako se dijete prilagodilo u novoj obitelji koje se dostavlja centru za socijalnu skrb koji je donio rješenje. Upravo su prvi mjeseci novog suživota iznimno važni na temelju kojih je moguće procijeniti kako će dalje funkcionirati novi odnos, u smislu napredovanja ili stagnacije“.⁶²

⁶¹ Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike. Godišnje statističko izvješće u RH za 2018.-2020. godinu

⁶² Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 331

6. PRAVNI UČINCI POSVOJENJA

Zasnivanjem posvojenja nastaju pravni učinci koji se odnose na sve sudionike koji su sudjelovali u upravnom postupku. Pravomoćnim rješenjem o posvojenju nastaje novi odnos srodstva posvojenika i posvojitelja. (Alinčić i sur., 2006.) Posebno se naglašava činjenica neraskidivost odnosa jer se ne može tražiti raskid odnosa ukoliko dođe do teških situacija ili problema tijekom prilagodbe u novu obitelj. Isto tako, nastajanjem novog srodstva, istovremeno prestaje krvno srodstvo između posvojitelja i njegovih krvnih srodnika. Također, zabranjeno je osporavati podrijetlo djeteta, odnosno “nije dopušteno osporavati niti utvrđivati majčinstvo ili očinstvo”.⁶³

„Završetkom posvojenja, posvojitelji stječu pravo da se upisuju u maticu rođenih kao roditelji posvojenika. Nadležni matičar će upisati bilješku o izvršenom posvojenju u maticu rođenih posvojenika te će izvršiti novi temeljni upis rođenja”.⁶⁴

Što se tiče osobnog imena posvojenika, posvojitelji imaju mogućnosti odrediti novo ime posvojeniku. Prema Zakonu o osobnom imenu⁶⁵ (dalje: ZOI) članak 2.: „Osobno ime se sastoji od imena i prezimena“. Što znači da će posvojenik dobiti zajedničko prezime posvojitelja. Ukoliko se posvaja mlađe dijete, posvojitelji mogu slobodno odrediti njegovo novo osobno ime. Članak 7. ZOI nalaže da: „ukoliko se posvaja dijete koje je navršilo 10. godina, dijete mora dati pristanak na promjenu osobnog imena. U određenim situacijama, postoji mogućnost da posvojenik zadrži svoje osobno ime ukoliko centar za socijalnu skrb utvrdi da je to u interesu djeteta.“ To se najčešće događa kad su roditelji djeteta umrli kako bi djetetu ostala trajna uspomena na njih.

Posvojitelji je mogu odrediti nacionalnost djeteta kako bi se posvojenik lakše uklopilo u novu obiteljsku zajednicu. „Isto tako, ako je posvojeno dijete koje je navršilo 12. godina života, dijete mora dati pristanak na promjenu nacionalnosti”.⁶⁶ Kad je riječ o državljanstvu djeteta, posvojenjem dijete stječe hrvatsko državljanstvo jer se smatra da je državljanstvo stečeno podrijetlom.

⁶³ Članak 196. ObZ-a

⁶⁴ Hrabar D.; Korać Graovac A. Obiteljsko pravo i matičarstvo. op. cit., str. 133

⁶⁵ NN br. 118/2012, 70/2017, 98/2019

⁶⁶ Članak 198. stavak 4. ObZ-a

Jedan od pravnih učinaka posvojenja je nasljeđivanje. „Posvojenik i njegovi potomci imaju pravo nasljeđivati posvojitelja, njegove krvne srodnike i srodnike po posvojenju“.⁶⁷ S druge strane, posvojitelj i njegovi krvni srodnici imaju pravo nasljeđivati posvojenika i njegove potomke. Ali, posvojenik ne može nasljeđivati svoje biološke roditelje. Također, „postoji situacija u kojoj posvojenika posvaja maćeha ili očuh koji je u braku sa biološkim roditeljem. U tom slučaju, posvojenik ne gubi nasljedno pravo prema posvojitelju i svom roditelju“.⁶⁸

Tajnost je faktor u postupku posvojenja na koje se iznimno pazi. Centar za socijalnu skrb ima spise predmeta koje sadrže osobne podatke o djetetu i o njegovoj obiteljskoj anamnezi. „Podaci o posvojenju su službena tajna koji se ne smiju otkrivati. Točno je propisano tko ima pravo uvida u spise o posvojenju te tko ima pravo uvida u matice rođenih. Uvid u spise predmeta o posvojenju imaju pravo punoljetni posvojenik, posvojitelj i roditelj koji je dao pristanak na posvojenje. Maloljetnom posvojeniku će se dopustiti uvid u predmet o posvojenju kad centar za socijalnu skrb utvrdi da je to u njegovom najboljem interesu. Bliži krvni srodnici posvojenika će moći ostvariti uvid u spise predmeta ako to dopusti punoljetni posvojenik uz uvjet da je prethodno dao pristanak centru za socijalnu skrb“.⁶⁹

6.1. RJEŠENJE O POSVOJENJU

„Kao što smo ranije utvrdili, rješenje o posvojenju donosi centar za socijalnu skrb koji je nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta. Kad se rješenje donese, ostavlja se rok za žalbu u roku od 15 dana od dana dostave rješenja donošenja. Žalba protiv rješenja o posvojenju se podnosi Ministarstvu rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.“⁷⁰ Istekom roka za žalbu, rješenje o posvojenju postaje pravomoćno te je u tom trenu zasnovano posvojenje.

⁶⁷ Članak 199. ObZ-a

⁶⁸ Članak 22. Zakona o nasljeđivanju („Narodne Novine“, br. 14/2019)

⁶⁹ Članak 217. ObZ-a

⁷⁰ Hrabar D., et al., Obiteljsko pravo, op. cit., str. 328

„Pravomoćno rješenje o posvojenju se dostavlja nadležnom matičar kako bi se mogao izvršiti upis u maticu rođenih. Matičar upisuje bilješku posvojenja kao naknadnu bilješku u prvoj matici rođenih. Kako bi se zaštitila tajnost posvojenja, matičar izvršava novi upis činjenice rođenja sukladno podacima u rješenju o posvojenju“.⁷¹

Izreka rješenja o posvojenju je detaljno propisana te sadrži podatke o posvojeniku, biološkim roditeljima i posvojiteljima. Također, govori da se „posvojitelji upisuju kao roditelji u maticu rođenih. Djetetu će se odrediti novi osobni identifikacijski broj (OIB), ako je to potrebno radi zaštite njegovih prava i interesa“.⁷²

6.2. PRAVA POSVOJITELJA I POSVOJENE DJECE

Zasnivanjem posvojenja, posvojitelji i posvojena djeca stječu određena prava i dužnosti. Posvojitelji postaju roditelji, time im pripadaju prava koja uživaju i biološki roditelji djece. Prema Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama⁷³ (dalje: ZRRP) članak 2. govori kako: „posvojitelji imaju prava na vremenske i novčane potpore pod uvjetom da ima status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju. Pod vremenske potpore smatraju se dopusti i poštede od rada, a novčane potpore su naknada plaće te drugi oblik novčane naknade.

Temeljem rješenja o posvojenju, posvojitelj ima pravo na „posvojiteljski dopust, posvojiteljsku poštedu od rada i posvojiteljsku brigu o djetetu“.⁷⁴

„Posvojiteljski dopust traje 6 mjeseci za dijete do 18 godina, a u slučaju da se posvajaju dvoje ili više djece ili dijete s poteškoćama u razvoju, dopust se produžuje za 60 dana. Kad se iskoristi posvojiteljski dopust, posvojitelj ima pravo na roditeljski dopust i sva druga prava zaposlenog odnosno zaposlenog roditelja za posvojenika do njegove 8. godine života“.⁷⁵ Također, posvojitelji su ujedno i korisnici doplatka za djecu.

⁷¹ Članak 214.-215. Obiteljskog zakona ObZ-a

⁷² Članak 213. stavak 1. ObZ-a

⁷³ Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama („Narodne Novine“, br. 37/20, 85/22)

⁷⁴ Članak 9. stavak 5. ZRRP-a

⁷⁵ Članak 36. ZRRP-a

S druge strane, dijete ima pravo doznati da je posvojeno. „Centar za socijalnu skrb će upoznati posvojitelje s djetetovim pravom te ih savjetovati da djetetu kažu najkasnije do svoje 7. godine života. Kad se posvaja dijete koje je starije, mora mu se reći odmah nakon posvojenja“.⁷⁶ Zakonom nije predviđena sankcija za posvojitelje u slučaju da ne kažu djetetu da je posvojeno.

7. ZAKLJUČAK

⁷⁶ Članak 206. ObZ-a

Posvojenje je najčešće percipiran kao postupak koji predugo traje. Međutim, postoje predmeti u kojima se posvojenje zasniva u relativno kratkom roku, ali postoje predmeti gdje se odugovlači s posvojenjem zbog spore birokracije u postupku oduzimanja roditeljske skrbi tj. pribavljanja pristanka bioloških roditelja. Postupak oduzimanja roditeljske skrbi biološkim roditeljima je postupak koji se odvija sudskim putem. Većina postupaka koji završe na sudu traju duže od predviđenih rokova. Upravo iz tih razloga, potrebno je zakonski regulirati da žurni postupci budu svi postupci u kojima sudjeluju djeca, posebice u posvojenju. Isto tako, posvojenje je postupak koji je u nadležnosti centara za socijalnu skrb koja sama po sebi imaju širok spektar javnih ovlasti, a mali broj stručnog osoblja. Potrebno je ugledati se na europske primjere posvojenja te osnovati stručan tim koji će biti isključivo specijaliziran za posvojenje. stručan tim bi surađivao s nadležnim tijelima i nadzire cijeli postupak posvojenja. centri za socijalnu skrb bi dostavljali redovite izvještaje o posvojenju i ukoliko se zakonski rokovi ne bi poštivali trebali bi imati opravdane razloge za to.

Posvojenje je postupak koji nije jednostavan, ali rezultat procesa je neprocjenjiv. Posvojenik ima svoju obitelj kojoj pripada i koja će mu pružati ljubavi i pažnju koja mu je potrebna tijekom odrastanja, a posvojitelji će imati priliku ostvariti se kao roditelji. Uspješnim posvojenjem, odnos između posvojitelja i posvojenika se razvija na pozitivan način i time se stvara „zdravo“ obiteljsko okruženje.

LITERATURA

Knjige:

1. Hrabar, Dubravka; Korać Graovac, Aleksandra. Obiteljsko pravo i matičarstvo, Zagreb, Narodne novine, 2019.
2. Hrabar, Dubravka et al. Obiteljsko pravo. Zagreb, Narodne novine, 2021.
3. Jakovac-Lozić, Dubravka. Posvojenje. Split, Pravni fakultet, 2000.
4. Blažeka Kokorić, Slavica. Posvojenje-različite perspektive, isti cilj, Zagreb, „Na drugi način“, 2019.
5. Majstorović, Irena. O promjenama obiteljskog zakona. Revija za socijalnu politiku, 10 (2003)
6. Alinčić, Mira et al. Obiteljsko pravo. Zagreb, Narodne novine, 2006.

Pravni izvori:

1. Obiteljski zakon (NN 103/2015, 98/2019)
2. Zakon o nasljeđivanju (NN 14/19)
3. Zakon o osobnom imenu (NN 118/12, 70/17, 98/19)
4. Zakon o državnim maticama (NN 96/93, 76/13, 98/19)
5. Zakon o roditeljskim potporama (NN 37/20, 85/22)
6. Pravilnik o elementima koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaju stručnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metodama utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaju izvješća o djetetu, vođenju registra o potencijalnim posvojiteljima te načinu vođenja registra o posvojenjima (NN 106/14)
7. Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojenje, obveznom sadržaju i načinu provedbe programa stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjetima stručne osposobljenosti radnika kao i načinu vođenja dokumentacije u svezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja (NN 106/2014)
8. Nacrt konačnog prijedloga Obiteljskog zakona, dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocImages//2016/Sjednice/2015/246%20sjednica%20vlade//246%20-%201.pdf>

Sudska praksa:

1. USRH, U-I-3101/2014 i dr. od 15.3.2016. (NN 28/2016)

Statistička izvješća:

1. Godišnje statističko izvješće za 2020., Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, dostupno na web stranici:

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Socijalna%20politika/Odluke/Godisnje%20statisticko%20izvjesce%20u%20RH%20za%202020.%20godinu.PDF>

(12.1.2022.)

2. Godišnje statističko izvješće u RH za 2019, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, dostupno na web stranici:

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Godisnje%20statisticko%20izvjesce%20u%20Republici%20Hrvatskoj%20u%202019%20godini.pdf>

(12.1.2022.)

3. Godišnje statističko izvješće u RH za 2018., Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, dostupno na web stranici:

<https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Godisnje%20statisticko%20izvjesce%20u%20Republici%20Hrvatskoj%20u%202018.%20godini.pdf>

(12.1.2022.)